ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORa (čtvrtého senátu)

15. září 2011 *

Ve spojených věcech C-483/09 a C-1/10,

jejímž předmětem jsou žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 35 EU, podaná Audiencia Provincial de Tarragona (Španělsko) jednak rozhodnutím ze dne 15. září 2009, pozměněným rozhodnutím ze dne 8. října 2009, došlým Soudnímu dvoru dne 30. listopadu 2009, a jednak rozhodnutím ze dne 18. prosince 2009, došlým Soudnímu dvoru dne 4. ledna 2010, v trestních řízeních proti

Magattemu Gueyeovi (C-483/09),

za přítomnosti:

X,

a

Valentínu Salmerón Sánchezovi (C-1/10),

* Jednací jazyk: španělština.

za přítomnosti:

Y,

SOUDNÍ DVŮR (čtvrtý senát),

ve složení J.-C. Bonichot, předseda senátu, K. Schiemann, L. Bay Larsen (zpravodaj), A. Prechal a E. Jarašiūnas, soudci,

generální advokátka: J. Kokott,
vedoucí soudní kanceláře: M. Ferreira, vrchní rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 3. března 2011,

s ohledem na vyjádření předložená:

– za španělskou vládu N. Díaz Abad, jako zmocněnkyní,

– za německou vládu T. Henzem, J. Möllerem a S. Unzeitig, jako zmocněnci,

– za italskou vládu G. Palmieri, jako zmocněnkyní, ve spolupráci s P. Gentilim a L. Ventrellou, avvocati dello Stato,

– za nizozemskou vládu C. Wissels a M. de Ree, jako zmocněnkyněmi,

– za rakouskou vládu E. Riedlem, jako zmocněncem,

– za polskou vládu M. Szpunarem, jako zmocněncem,

– za švédskou vládu C. Meyer-Seitz a S. Johannesson, jako zmocněnkyněmi,

– za vládu Spojeného království H. Walker a J. Stratford, jako zmocněnkyněmi,

– za Evropskou komisi R. Troostersem a S. Pardo Quintillán, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generální advokátky na jednání konaném dne 12. května 2011,

vydává tento

Rozsudek

1 Žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce se týkají výkladu článků 2, 8 a 10 rámcového rozhodnutí Rady 2001/220/SVV ze dne 15. března 2001 o postavení obětí v trestním řízení (Úř. věst. L 82, s. 1; Zvl. vyd. 19/04 s. 72, dále jen „rámcové rozhodnutí“).

2 Tyto žádosti byly předloženy v rámci trestních řízení zahájených proti M. Gueyeovi a V. Salmerón Sánchezovi, kteří jsou stíháni pro porušení zákazu, vyslovenému jako vedlejší trest, přibližovat se k jejich oběti, jíž byla žena, která byla v prostředí rodiny vystavena špatnému zacházení, za něž byly dále uloženy hlavní sankce.

Právní rámec

Unijní právní předpisy

3 Rámcové rozhodnutí bylo přijato zejména na základě čl. 31 odst. 1 EU, v jehož písm. c) se stanoví, že společný postup v oblasti justiční spolupráce v trestních věcech zahrnuje mimo jiné zajišťování slučitelnosti příslušných předpisů členských států, pokud je to nezbytné ke zlepšení této spolupráce.

4 Ze třetího bodu odůvodnění rámcového rozhodnutí vyplývá, že Evropská rada v Tampere (Finsko) na svém zasedání konaném ve dnech 15. a 16. října 1999 stanovila, že by měly být vypracovány minimální normy pro ochranu obětí trestné činnosti, zejména pro přístup obětí ke spravedlnosti a pro jejich právo na náhradu škody.

5 Čtvrtý, osmý a devátý bod odůvodnění rámcového rozhodnutí znějí takto:

„(4) Členské státy by měly sblížit své právní a správní předpisy v míře nezbytné k dosažení cíle, jímž je umožnit obětem trestných činů zvýšenou úroveň ochrany nezávisle na členském státě, ve kterém se nacházejí.

[…]

(8) Je nezbytné sblížit pravidla a praxi týkající se postavení a hlavních práv obětí, se zvláštním zřetelem na respektování důstojnosti obětí, na jejich právo poskytovat a přijímat informace, právo rozumět a být pochopen, právo být chráněn v jednotlivých etapách řízení […]

(9) Toto rámcové rozhodnutí nicméně členským státům neukládá povinnost zaručit obětem stejné zacházení jako stranám řízení.“

6 Podle článku 1 rámcového rozhodnutí se pro účely tohoto rozhodnutí rozumí:

„a) ‚obětí‘ fyzická osoba, která utrpěla škodu […] přímo způsobenou jednáním či opomenutím, jež porušuje trestněprávní předpisy členského státu;

[…]

c) ‚trestním řízením' trestní řízení v souladu s platným vnitrostátním právem;

[…]

e) ‚mediací v trestních věcech' hledání řešení ujednaného mezi obětí a pachatelem trestného činu a zprostředkovaného příslušnou osobou před trestním řízením nebo v jeho průběhu."

7 Článek 2 rámcového rozhodnutí, nadepsaný „Respektování a uznání", ve svém odstavci 1 stanoví:

„Každý členský stát zaručí obětem ve svém trestněprávním systému skutečnou a přiměřenou úlohu. Bude nadále usilovat o to, aby obětem v průběhu řízení zaručil zacházení náležitě respektující jejich osobní důstojnost, a uznává práva a oprávněné zájmy obětí, zejména v rámci trestního řízení."

8 Článek 3 rámcového rozhodnutí, nadepsaný „Výslechy a dokazování", ve svém prvním pododstavci stanoví, že „[k]aždý členský stát zaručí, aby oběti mohly být v průběhu řízení vyslechnuty a mohly poskytovat důkazy".

9 Článek 8 rámcového rozhodnutí, nadepsaný „Právo na ochranu“, stanoví:

„1. Každý členský stát zajistí přiměřenou úroveň ochrany obětem a případně jejich rodinám […], zejména pokud jde o jejich bezpečí a ochranu jejich soukromí, domnívají-li se příslušné orgány, že existuje vážné nebezpečí odplaty, nebo pokud existují zjevné důkazy o vážném úmyslu narušit jejich soukromí.

2. Za tímto účelem, a aniž je dotčen odstavec 4, zaručí každý členský stát, aby v případě potřeby mohla být v rámci soudního řízení přijata vhodná opatření na ochranu soukromí a vyobrazení oběti, její rodiny nebo osob se stejným postavením jako rodinní příslušníci.

3. Každý členský stát dále zajistí, aby se zamezilo kontaktům mezi obětí a pachatelem v budově soudu, ledaže to trestní řízení vyžaduje. Každý členský stát za tímto účelem stanoví ve vhodných případech postupné vytváření oddělených čekáren pro oběti v soudních budovách.

4. Je-li nezbytné chránit oběti, zejména ty nejohroženější, před následky jejich výpovědí při veřejném soudním jednání, zajistí každý členský stát, aby mohly na základě soudního rozhodnutí svědčit za podmínek umožňujících dosažení tohoto cíle, a to všemi vhodnými prostředky slučitelnými s jeho základními právními zásadami.“

10 Konečně podle čl. 10 odst. 1 rámcového rozhodnutí „[k]aždý členský stát podporuje mediaci v trestních věcech pro trestné činy, které považuje za vhodné pro tento druh opatření“.

Vnitrostátní právní úprava

11 Trestní zákoník (Código Penal), ve znění organického zákona 15/2003, jímž se mění organický zákon 10/1995 (Ley Orgánica 15/2003 por la que se modifica la Ley Orgánica 10/1995) ze dne 25. listopadu 2003 (BOE č. 283 ze dne 26. listopadu 2003, s. 41842, dále jen „trestní zákoník“), obsahuje článek 48, který ve svém odstavci 2 stanoví vedlejší trest, který odsouzenému zejména zakazuje, aby se přibližoval ke své oběti.

12 Článek 57 trestního zákoníku upřesňuje případy a podmínky, za nichž je možné (odst. 1) nebo nezbytné (odst. 2) uložit jeden anebo více zákazů stanovených zmíněným článkem 48, následovně:

„1. Za spáchání trestných činů vraždy, nedovoleného přerušení těhotenství, omezování osobní svobody, mučení a trestných činů proti duševní nedotknutelnosti (morální integritě), sexuální svobodě, soukromí, právu na ochranu podoby a nedotknutelnosti obydlí […] mohou soudy s přihlédnutím k závažnosti skutku nebo nebezpečí, jež představuje pachatel činu, vyslovit ve svých rozhodnutích jeden či více zákazů podle článku 48 […]

[…]

2. Co se týče trestných činů uvedených v odst. 1 prvním pododstavci, spáchaných na osobě, která je nebo byla manželem či manželkou pachatele […] nebo osobou, která je s odsouzeným spřízněna, i když spolu nežijí v jedné domácnosti, uloží se v každém případě trest stanovený v čl. 48 odst. 2 [tzn. zákaz přibližovat se k oběti], a to na dobu nepřevyšující deset let v případě závažného trestného činu a pět let v případě méně závažného trestného činu […]“

13 Z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že se tento obligatorně ukládaný zákaz uloží na dobu, která je nejméně o jeden rok delší než uložený trest odnětí svobody, anebo na dobu delší šesti měsíců a kratší pěti let v případě uložení trestu jiné povahy.

14 Nejkratší možná doba trvání v délce šesti měsíců může být v určitých situacích zkrácena na jeden měsíc v souladu s čl. 40 odst. 3 trestního zákoníku ve spojení s jeho čl. 33 odst. 6.

15 Článek 468 odst. 2 trestního zákoníku, ve znění organického zákona 1/2004 o ochraně proti násilí páchaném na ženách (Ley Orgánica 1/2004 de Medidas de Protección Integral contra la Violencia de Género) ze dne 28. prosince 2004 (BOE č. 313 ze dne 29. prosince 2004, s. 42166, dále jen „organický zákon 1/2004“), stanoví trest odnětí svobody v trvání šesti měsíců až jednoho roku pro toho, kdo nedodrží podmínky jednoho z trestů stanoveného článkem 48 trestního zákoníku uloženého za trestný čin, jehož obětí je některá z osob uvedených v čl. 173 odst. 2 trestního zákoníku. V tomto ustanovení čl. 173 odst. 2 je zmiňován zejména manžel nebo osoba vázaná obdobným citovým poutem, a to i v případě, kdy se nejedná o soužití.

16 Organický zákon 6/1985 o soudní moci (Ley Orgánica 6/1985 del Poder Judicial), ve znění pozměněném organickým zákonem 1/2004 (dále jen „organický zákon 6/1985"), ve svém čl. 82 odst. 1 stanoví, že Audiencias Provinciales jsou příslušné v trestních věcech, zejména k rozhodování „[o] opravných prostředcích stanovených zákonem proti rozhodnutím v trestních věcech vydaných Juzgados de Violencia sobre la Mujer [soudy příslušné pro věci násilí páchaného na ženách] dané provincie".

17 Článek 87b odst. 5 organického zákona 6/1985, vložený organickým zákonem 1/2004, zakazuje mediaci ve všech případech trestných činů nebo přestupků spáchaných v prostředí rodiny.

18 Podle čl. 792 odst. 3 trestního řádu (Ley de Enjuiciamento Criminal) není přípustný řádný opravný prostředek proti takovým rozhodnutím, jaká na základě odvolání vydá odvolací soud ve věcech, jež jsou mu předloženy.

Původní řízení a předběžné otázky

19 Dvěma rozsudky vydanými v roce 2008 Juzgado de lo Penal nº 23 de Barcelona (trestní senát č. 23 soudu prvního stupně v Barceloně) a v roce 2006 Juzgado de Instrucción nº 7 de Violencia sobre la Mujer de El Vendrell (trestní soud prvního stupně č. 7 v El Vendrell, senát se zaměřením na násilí páchané na ženách) byl M. Gueyemu a V. Salmerón Sánchezovi uložen za špatné zacházení v rodinném prostředí kromě jiných sankcí vedlejší trest zákazu zdržovat se méně než 1000 metrů (M. Gueye) a 500 metrů (V. Salmerón Sánchez) od jejich oběti nebo s ní navazovat kontakt, v případě prvního odsouzeného po dobu 17 měsíců a v případě druhého odsouzeného po dobu 16 měsíců.

20 Třebaže oba odsouzení věděli o zákazech, jež jim byly uloženy na základě čl. 57 odst. 2 trestního zákoníku, poměrně krátce po uložení těchto vedlejších trestů obnovili soužití se svými oběťmi, a to na jejich žádost. Pokračovali v soužití s nimi až do svého zatčení dne 3. února 2009 (M. Gueye) a dne 5. prosince 2007 (V. Salmerón Sánchez).

21 Juzgado de lo Penal č. 1 de Tarragona (trestní senát č. 1 soudu prvního stupně v Tarragoně) odsoudil rozsudkem ze dne 11. února 2009 M. Gueye a rozsudkem ze dne 27. března 2008 V. Salmerón Sáncheze za maření výkonu vedlejšího trestu zákazu přibližovat se k jejich oběti podle čl. 468 odst. 2 trestního zákoníku.

22 V rámci odvolání podaného proti zmíněným rozsudkům vyslechl předkládající soud svědecké výpovědi osob, které s M. Gueyem a V. Salmerón Sánchezem žily po dobu několika let před tím, než jim byly uloženy sankce, a poté znovu v době, kdy došlo k jejich zatčení.

23 V rámci těchto svědeckých výpovědí dotčené osoby prohlásily, že se samy, vědomě a z vlastní vůle rozhodly obnovit soužití s odsouzenými navzdory skutečnosti, že těmto byly uloženy sankce za to, že je předtím napadli.

24 Podle těchto osob se jejich soužití s M. Gueyem a V. Salmerón Sánchezem odvíjelo po několik měsíců normálně, až do okamžiku, kdy byli tito muži zatčeni.

25 Svými odvoláními podanými k odvolacímu soudu proti rozsudkům vydaným Juzgado de lo Penal č. 1 de Tarragona se odsouzení domáhají určení, že obnovení soužití s nevynuceným souhlasem jejich partnerek nezakládá trestný čin maření vedlejšího trestu zákazu přibližování.

26 Předkládající soud má za to, že případné potvrzení trestů uložených v prvním stupni závisí na vyjasnění otázky, zda je povinnost vyslovit opatření zákazu přibližování v případě trestných činů násilí v prostředí rodiny v případě, že oběti s takovýmito opatřeními nesouhlasí, v souladu s rámcovým rozhodnutím.

27 Podle zmíněného soudu se nejeví sporným, že v některých situacích lze takováto opatření zákazu přibližování uložit i proti vůli obětí. Tento soud má však za to, že přiměřená úroveň ochrany, kterou je konkrétně třeba poskytnout obětem trestných činů spáchaných v prostředí rodiny, nemůže mít za následek, zejména pak v případech méně závažných deliktů, bezvýjimečné uplatnění opatření zákazu přibližování uloženého bez předchozího posouzení okolností každého projednávaného případu.

28 Za těchto podmínek se Audiencia Provincial de Tarragona rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky, které jsou v obou věcech C-483/09 a C-1/10 formulovány totožně:

„1) Má být právo oběti být pochopena, které se uvádí v osmém bodě odůvodnění rámcového rozhodnutí, vykládáno jako pozitivní povinnost státních orgánů pověřených stíháním trestných činů umožnit, aby oběť vyjádřila své hodnocení, úvahu

a názor ohledně přímých účinků, které na její život mohou vyplynout z uložení trestů pachateli, s nímž udržuje rodinný nebo intenzivní citový vztah?

2) Má být článek 2 rámcového rozhodnutí […] vykládán v tom smyslu, že povinnost [členských] států uznávat práva a oprávněné zájmy oběti znamená vzít v úvahu její názor, jestliže trestní důsledky řízení mohou podstatným a přímým způsobem ohrozit výkon jejího práva na svobodný rozvoj osobnosti a soukromého a rodinného života?

3) Má být článek 2 rámcového rozhodnutí […] vykládán v tom smyslu, že státní orgány nemohou opomíjet svobodnou vůli oběti, jestliže se staví proti uložení nebo zachování zákazu přiblížení, když je útočník členem její rodiny, není zjištěna objektivní situace rizika opakování trestné činnosti, je zjištěna taková úroveň osobního, společenského, kulturního a citového rozvoje, která vylučuje prognózu podřízenosti pachateli, nebo je naopak třeba vycházet z toho, že toto opatření je s ohledem na specifickou typologii této trestné činnosti v každém případě namístě?

4) Má být článek 8 rámcového rozhodnutí […], který stanoví, že [členské] státy zajistí přiměřenou úroveň ochrany oběti, vykládán v tom smyslu, že umožňuje povinné a všeobecné ukládání zákazu přiblížení nebo zákazu styku jako vedlejších trestů ve všech případech, v nichž je dotyčná osoba obětí trestných činů spáchaných v prostředí rodiny, s ohledem na specifickou typologii této trestné činnosti, nebo článek 8 naopak vyžaduje provést individualizované vyvážení, které umožní zjistit v každém jednotlivém případě přiměřenou úroveň ochrany s ohledem na existující zájmy?

5) Má být článek 10 rámcového rozhodnutí […] vykládán v tom smyslu, že umožňuje vyloučit obecným způsobem mediaci v trestních řízeních týkajících se trestné činnosti páchané v prostředí rodiny s ohledem na specifickou typologii této trestné činnosti, nebo má být naopak umožněna mediace rovněž v tomto typu řízení při vyvažování zájmů dotčených v každém jednotlivém případě?“

29 Usnesením předsedy Soudního dvora ze dne 24. září 2010 byly věci C-483/09 a C-1/10 spojeny pro účely ústní části řízení a rozsudku.

K pravomoci Soudního dvora

30 Z informace o datu vstupu Amsterodamské smlouvy v platnost zveřejněné v *Úředním věstníku Evropských společenství* ze dne 1. května 1999 (Úř. věst. L 114, s. 56) vyplývá, že Španělské království učinilo prohlášení podle čl. 35 odst. 2 EU, kterým uznalo pravomoc Soudního dvora rozhodovat o předběžných otázkách za podmínek stanovených v čl. 35 odst. 3 písm. a) EU, na žádost veškerých soudů tohoto členského státu, jejichž rozhodnutí již nemohou být napadena opravnými prostředky podle vnitrostátního práva.

31 Podle čl. 792 odst. 3 trestního řádu nejsou rozhodnutí, která musí vydat předkládající soud v původních řízeních, napadnutelná řádným opravným prostředkem podle vnitrostátního práva.

32 Podle čl. 10 odst. 1 protokolu č. 36 o přechodných ustanoveních, připojeného ke Smlouvě o FEU platí, že pravomoci Soudního dvora podle hlavy VI Smlouvy o EU ve znění platném před vstupem Lisabonské smlouvy v platnost zůstávají nezměněny, co

se týče takového aktu, jako je rámcové rozhodnutí, který byl přijat před tímto vstupem v platnost, včetně situace, kdy byly uznány podle čl. 35 odst. 2 EU.

33 Za těchto podmínek má Soudní dvůr na základě čl. 35 odst. 1 EU pravomoc rozhodovat o předběžných otázkách položených předkládajícím soudem, které se týkají výkladu rámcového rozhodnutí.

K přípustnosti předběžných otázek

34 Španělská a italská vláda především uvádějí, že žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce jsou nepřípustné.

35 Španělská vláda zaprvé upřesňuje, že se v původních řízeních nejedná o otázku uložení trestu zákazu přibližování podle čl. 57 odst. 2 trestního zákoníku, a uvádí, že není zapotřebí klást si otázku, zda rámcové rozhodnutí brání obligatornímu přijetí takovéhoto opatření. Jelikož se tato řízení týkají uložení trestu podle čl. 468 odst. 2 trestního zákoníku týkajícího se porušení dříve uloženého opatření zákazu přibližování, jsou položené předběžné otázky čistě hypotetické.

36 Dále za předpokladu, že se zmíněné otázky týkají čl. 468 odst. 2 trestního zákoníku, španělská vláda upřesňuje, že problém nastolený v původním řízení nevyplývá z tohoto ustanovení jako takového, ale z jeho výkladu podaného Sala de lo Penal del Tribunal Supremo (trestní senát Nejvyššího soudu) v „nezávazném rozhodnutí“ ze dne

25. listopadu 2008, z něhož vyplývá, že „souhlas ženy nevylučuje trestnost pro účely článku 468 trestního zákoníku“. Ve skutečnosti se tak předběžné otázky týkají výkladu vnitrostátního práva, o němž Soudnímu dvoru nepřísluší rozhodovat v rámci řízení o předběžné otázce.

37 Italská vláda kromě toho uvádí, že jakýkoli výklad rámcového rozhodnutí, jež by vedl k rozporu mezi tímto rozhodnutím a vnitrostátním právem, nelze rozhodnout výkladem vnitrostátního práva takovým způsobem, aby bylo v souladu s cíli rámcového rozhodnutí. Takovýto konformní výklad by mohl být podán nanejvýš *contra legem*, což unijní právo nedovoluje. V důsledku toho ztrácejí předběžné otázky svůj účel a nabývají hypotetickou povahu.

38 V tomto ohledu je třeba uvést, že po vzoru článku 267 SFEU i čl. 35 odst. 3 písm. a) EU podřizuje možnost podat Soudnímu dvoru žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podmínce, že vnitrostátní soud „považuje rozhodnutí o této otázce za nezbytné k vydání svého rozsudku“, takže judikatura Soudního dvora týkající se přípustnosti předběžných otázek položených na základě článku 267 SFEU je v zásadě použitelná obdobně na žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce položené Soudnímu dvoru na základě článku 35 EU (viz v tomto smyslu rozsudek ze dne 16. června 2005, Pupino, C-105/03, Sb. rozh. s. I-5285, bod 29).

39 V rámci spolupráce mezi Soudním dvorem a vnitrostátními soudy zavedené článkem 267 SFEU je věcí pouze vnitrostátního soudu, kterému byl spor předložen a jenž musí nést odpovědnost za soudní rozhodnutí, které bude vydáno, aby s ohledem na konkrétní okolnosti věci posoudil jak nezbytnost rozhodnutí o předběžné otázce pro vydání svého rozsudku, tak relevanci otázek, které Soudnímu dvoru klade. Jestliže se tedy položené otázky týkají výkladu unijního práva, je Soudní dvůr v zásadě povinen

rozhodnout (viz zejména rozsudky ze dne 15. prosince 1995, Bosman, C-415/93, Recueil, s. I-4921, bod 59, jakož i ze dne 12. května 2011, Runevič-Vardyn a Wardyn, C-391/09, Sb. rozh. s. I-3787, bod 30).

40 Avšak s ohledem na úlohu, kterou Soudnímu dvoru svěřuje článek 267 SFEU, nemůže Soudní dvůr rozhodovat o otázkách položených vnitrostátním soudem, pokud je zjevné, že žádaný výklad ustanovení unijního práva, jichž se tyto otázky týkají, nemá žádný vztah k realitě nebo předmětu sporu v původním řízení nebo jestliže se jedná o hypotetický problém (viz v tomto smyslu rozsudek ze dne 9. října 2008, Katz, C-404/07, Sb. rozh. s. I-7607, bod 31 a citovaná judikatura).

41 V projednávané věci se má otázkami položenými předkládajícím soudem zjistit, zda sankce zákazu přibližování obligatorně uložená jakožto vedlejší trest je sama o sobě slučitelná s rámcovým rozhodnutím. Tento soud má totiž za to, že je v rámci trestního řízení týkajícího se maření výkonu dříve uložených trestů zákazu přibližování nezbytné ověřit, zda tyto tresty, které mají obligatorní povahu a o něž se musí při svých odsouzeních opírat, samy neodporují rámcovému rozhodnutí. Vzhledem k těmto úvahám se položené otázky nejeví jako hypotetické.

42 Kromě toho je třeba upřesnit, že pro účely svých odpovědí na položené otázky vychází Soudní dvůr z výkladu dotčených ustanovení vnitrostátního práva podaného předkládajícím soudem, aniž jej může zpochybnit nebo ověřit jeho správnost.

43 Konečně španělská vláda ve svém písemném vyjádření uvedla, že výklad čl. 468 odst. 2 trestního zákoníku, který podal la Sala de lo Penal del Tribunal Supremo ve svém rozhodnutí ze dne 25. listopadu 2008, v zásadě nezbavuje soudy možnosti odchýlit se odůvodněným způsobem od takovéhoto výkladu. Proto za předpokladu, že Soudní dvůr na položené otázky odpoví, že rozhodnutí brání vnitrostátnímu opatření,

jako je to, o něž se jedná v původním řízení, nejeví se zřejmým, že by v původních řízeních byl výklad vnitrostátního práva v souladu s rámcovým rozhodnutím – oproti tomu, co tvrdí italská vláda – nutně nemožný.

44 Za těchto podmínek není zjevné, že by výklad rámcového rozhodnutí požadovaný předkládajícím soudem neměl žádný vztah k realitě nebo předmětu sporu v původních řízeních nebo že by se jednalo o hypotetický problém.

45 Žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce jsou tudíž přípustné.

K předběžným otázkám

K první a čtvrté otázce

46 Před zkoumáním prvních čtyř otázek je třeba uvést, že osmý bod odůvodnění rámcového rozhodnutí, který je předmětem první otázky, nemá jako takový právní závaznost (viz rozsudek ze dne 25. února 2010, Müller Fleisch, C-562/08, Sb. rozh. s. I-1391, bod 40).

47 Kromě toho je třeba ve formální rovině uvést, že předkládající soud omezil svou druhou až čtvrtou otázku na výklad článků 2 a 8 rámcového rozhodnutí. Tato okolnost však nebrání tomu, aby mu Soudní dvůr poskytl všechny prvky výkladu unijního

práva, v projednávané věci i takové, které se týkají jiného ustanovení zmíněného rámcového rozhodnutí, jež mohou být užitečné pro rozhodnutí ve věcech, jež mu byly předloženy, bez ohledu na to, zda je předkládající soud ve svých otázkách zmínil (viz v tomto smyslu rozsudek ze dne 5. května 2011, McCarthy, C-434/09, Sb. rozh. s. I-3375, bod 24).

48 V tomto ohledu je třeba uvést, že jsou-li členské státy podle článku 2 rámcového rozhodnutí povinny respektovat práva a oprávněné zájmy obětí, musí jim nicméně na základě čl. 3 prvního pododstavce tohoto rozhodnutí zaručit možnost, aby byly v průběhu trestního řízení vyslechnuty.

49 Je tudíž třeba mít za to, že podstatou prvních čtyř otázek předkládajícího soudu, které je třeba zkoumat společně, je, zda články 2, 3 či 8 rámcového rozhodnutí musí být vykládány v tom smyslu, že brání tomu, aby obligatorně ukládaná sankce zákazu přibližování na minimální dobu stanovená trestním právem členského státu jakožto vedlejší trest byla uložena pachatelům násilí, jehož se dopustili v prostředí rodiny, i v případě, že jejich oběti s uložením takovéto sankce nesouhlasí.

50 V tomto ohledu je třeba upřesnit, že rámcové rozhodnutí neobsahuje žádné ustanovení týkající se druhů trestů nebo jejich výměry, jež musí stanovit členské státy ve svých právních předpisech za účelem ukládání sankcí za spáchání trestných činů.

51 Rámcové rozhodnutí navíc neobsahuje žádný náznak, že by unijní zákonodárce v mezích pravomocí, jež mu svěřuje Smlouva o EU, zamýšlel harmonizovat anebo přinejmenším sblížit právní předpisy členských států, co se týče druhů a výměry trestních sankcí.

52 Jak vyplývá ze třetího a čtvrtého bodu odůvodnění rámcového rozhodnutí, tento právní předpis má pouze za cíl vytvořit v rámci trestního řízení definovaného v jeho čl. 1 písm. c) minimální normy pro ochranu obětí trestné činnosti a poskytnout jim zvýšenou úroveň ochrany, zejména stran jejich přístupu ke spravedlnosti.

53 Devátý bod odůvodnění rámcového rozhodnutí dále upřesňuje, že jeho ustanovení členským státům neukládají povinnost zaručit obětem stejné zacházení jako stranám řízení.

54 Rámcové rozhodnutí je ohledně své struktury a obsahu charakterizováno skutečností, že ve svém článku 2 obecně stanoví hlavní cíle, jichž chce dosáhnout pro ochranu obětí, a v následujících článcích upřesňuje různá práva převážně procesní povahy, jichž mohou oběti požívat v průběhu trestního řízení.

55 Ustanovení rámcového rozhodnutí je nutno vykládat tak, aby byla dodržována základní práva, z nichž je třeba zvláště poukázat na právo na respektování soukromého a rodinného života, jak je stanoví článek 7 Listiny základních práv Evropské unie (viz zejména výše uvedené rozsudky Pupino, bod 59, a Katz, bod 48).

56 Povinnosti stanovené v čl. 2 odst. 1 rámcového rozhodnutí mají za cíl zajistit, aby se oběť mohla přiměřeným způsobem účinně zúčastnit trestního řízení, což neznamená, že by takové opatření obligatorního zákazu přibližování, o jaké se jedná v původním řízení, nemohlo být uloženo v rozporu s přáním oběti.

57 Článek 3 rámcového rozhodnutí sice členským státům ukládá povinnost zaručit, aby oběti mohly být v průběhu řízení vyslechnuty a mohly předkládat důkazy, ale ponechává vnitrostátním orgánům širokou posuzovací pravomoc stran konkrétních způsobů dosahování tohoto cíle (viz v tomto smyslu výše uvedený rozsudek Katz, bod 46).

58 Nicméně čl. 3 první pododstavec rámcového rozhodnutí a čl. 2 odst. 1 téhož rozhodnutí v každém případě znamenají, že oběť může v rámci trestního řízení vypovídat a že tato výpověď může být zohledněna jako důkaz, neboť jinak by čl. 3 první pododstavec rámcového rozhodnutí byl zbaven značné části svého užitečného účinku a nebyly by splněny povinnosti uvedené v čl. 2 odst. 1 téhož rozhodnutí (výše uvedený rozsudek Katz, bod 47).

59 Aby tudíž bylo zaručeno, že se oběť bude moci účinně a přiměřeným způsobem účastnit trestního řízení, musí jí právo být vyslechnuta poskytnout kromě možnosti objektivně popsat skutkový stav i možnost vyjádřit vlastní názor.

60 Toto procesní právo být vyslechnut ve smyslu čl. 3 prvního pododstavce rámcového rozhodnutí neposkytuje obětem žádné právo ohledně výběru druhů trestů ukládaných pachatelům skutků na základě pravidel vnitrostátního trestního práva ani výměry těchto trestů.

61 V tomto ohledu je třeba připomenout, že trestněprávní ochrana proti aktům domácího násilí, kterou zajišťuje členský stát výkonem své represivní moci, nemá za cíl chránit pouze zájmy oběti, jak je chápe samotná oběť, ale i obecnější společenské zájmy.

62 Z toho plyne, že článek 3 rámcového rozhodnutí nebrání tomu, aby vnitrostátní zákonodárce stanovil – zejména tehdy, je-li nutno vzít na zřetel i jiné zájmy než zájmy oběti – obligatorní tresty s minimální dobou trvání.

63 Co se konečně týče článku 8 rámcového rozhodnutí, z jeho odstavce 1 vyplývá, že jeho cílem je zajistit „přiměřenou úroveň ochrany obětem“, zejména jejich bezpečí a ochrany jejich soukromí, domnívají-li se příslušné orgány, že existuje „vážné nebezpečí odplaty, nebo pokud existují zjevné důkazy o vážném úmyslu narušit jejich soukromí“.

64 Za tímto účelem mají ochranná opatření preventivní a praktické povahy, jako jsou opatření uvedená v odstavcích 2 až 4 zmíněného článku 8, zajistit, že se oběť bude moci přiměřeným způsobem účastnit trestního řízení, aniž bude tato účast ohrožena riziky pro její bezpečnost a soukromí.

65 Článek 8 rámcového rozhodnutí neobsahuje, stejně jako jeho články 2 a 3, žádnou povinnost členských států zavést do jejich vnitrostátního trestního práva ustanovení umožňující oběti ovlivňovat tresty, které může vnitrostátní soud ukládat pachateli trestného činu.

66 Ochrana, o kterou se jedná v uvedeném článku 8, má za úkol zejména chránit „přiměřeným“ způsobem oběť nebo osoby jí blízké před pachatelem trestného činu během trestního řízení.

67 Naproti tomu nelze článek 8 rámcového rozhodnutí chápat v tom smyslu, že členské státy jsou rovněž povinny chránit oběti před nepřímými účinky, které mohou být v pozdějším stadiu vyvolány v důsledku trestů uložených vnitrostátním soudem pachatelům trestných činů.

68 Článek 8 rámcového rozhodnutí nemůže být tudíž vykládán v tom smyslu, že omezuje členské státy ve volbě trestních sankcí, jež stanoví ve svém vnitrostátním právním řádu.

69 Konečně je třeba konstatovat, že samotná povinnost uložit opatření zákazu přibližování v souladu s hmotným právem dotčeným v původním řízení nespadá do oblasti působnosti rámcového rozhodnutí, a v každém případě tudíž nemůže být posuzována ve světle ustanovení Listiny základních práv Evropské unie.

70 Vzhledem k veškerým předchozím úvahám je nutno na první čtyři otázky odpovědět, že články 2, 3 a 8 rámcového rozhodnutí musí být vykládány v tom smyslu, že nebrání tomu, aby byla pachatelům násilných trestných činů v prostředí rodiny uložena obligatorní sankce zákazu přibližování v minimální době trvání stanovená trestním právem členského státu jakožto vedlejší trest, a to i v případě, že oběti těchto činů s uložením takovéto sankce nesouhlasí.

K páté otázce

71 Podstatou páté otázky předkládajícího soudu položené v každé z obou věcí je, zda musí být článek 10 rámcového rozhodnutí vykládán v tom smyslu, že členským státům umožňuje, aby s ohledem na zvláštní kategorii trestných činů spáchaných v prostředí rodiny vyloučily použití mediace ve všech trestních řízeních týkajících se takovýchto trestných činů.

72 V tomto ohledu je třeba poznamenat, že vedle okolnosti, že čl. 34 odst. 2 EU ponechává vnitrostátním orgánům pravomoc stran volby forem a prostředků nezbytných k dosažení výsledku, kterého má být dosaženo rámcovými rozhodnutími, čl. 10 odst. 1

rámcového rozhodnutí ukládá členským státům pouze to, aby podporovaly mediaci pro trestné činy, které „považují za vhodné“, takže výběr trestných činů, u kterých je mediace možná, závisí na posouzení členských států (viz rozsudek ze dne 21. října 2010, Eredics a Sápi, C-205/09, Sb. rozh. s. I-10231, bod 37).

73 Článek 10 odst. 1 rámcového rozhodnutí tudíž umožňuje členským státům vyloučit mediaci ohledně všech trestných činů spáchaných v prostředí rodiny, jak stanoví čl. 87b odst. 5 zákona 6/1985.

74 Ze samotného znění zmíněného čl. 10 odst. 1 a z široké posuzovací pravomoci, kterou rámcové rozhodnutí ponechává vnitrostátním orgánům, ohledně konkrétních podmínek provádění jeho cílů totiž vyplývá, že vnitrostátní zákonodárce tím, že se rozhodl vyloučit použití mediačního řízení pro určitý druh trestných činů – což je volba, která vychází z motivů trestněprávní politiky – nepřekročil meze posuzovací pravomoci, jež je mu přiznána (viz obdobně výše uvedený rozsudek Eredics a Sápi, bod 38).

75 Je třeba dodat, že posuzovací pravomoc členských států může být omezena povinností uplatnit objektivní kritéria pro účely určení druhů trestných činů, u nichž dospějí k závěru, že mediace je nevhodná. Nic však nenaznačuje, že by se vyloučení mediace stanovené organickým zákonem 6/1985 zakládalo na neobjektivních kritériích.

76 Vzhledem k předchozím úvahám je na pátou otázku třeba odpovědět, že čl. 10 odst. 1 rámcového rozhodnutí musí být vykládán v tom smyslu, že členským státům umožňuje, aby s ohledem na zvláštní kategorii trestných činů spáchaných v prostředí rodiny vyloučily použití mediace ve všech trestních řízeních týkajících se takovýchto trestných činů.

K nákladům řízení

77 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (čtvrtý senát) rozhodl takto:

1) **Články 2, 3 a 8 rámcového rozhodnutí Rady 2001/220/SVV ze dne 15. března 2001 o postavení obětí v trestním řízení musí být vykládány v tom smyslu, že nebrání tomu, aby byla pachatelům násilných trestných činů v prostředí rodiny uložena obligatorní sankce zákazu přibližování v minimální době trvání stanovená trestním právem členského státu jakožto vedlejší trest, a to i v případě, že oběti těchto činů s uložením takovéto sankce nesouhlasí.**

2) **Článek 10 odst. 1 rámcového rozhodnutí 2001/220 musí být vykládán v tom smyslu, že členským státům umožňuje, aby s ohledem na zvláštní kategorii trestných činů spáchaných v prostředí rodiny vyloučily použití mediace ve všech trestních řízeních týkajících se takovýchto trestných činů.**

Podpisy.